

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa-Użycie Niekomercyjne 4.0.
Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, remiksowanie, rozprowadzanie, przedstawienie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych.

Projekt pn.: „**Z podstawówką w świat**” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014 – 2020, Oś Priorytetowa X - Edukacja dla rozwoju regionu, Działanie 10.1 - Edukacja ogólna i przedszkolna, Poddziałanie 10.1.1 - Edukacja ogólna (w tym w szkołach zawodowych).

Nazwa szkoły: Szkoła Podstawowa nr 15 w Płocku

Opracowała: Renata Sławińska-Siłkowska

Na zajęciach nauczyciel wykorzystuje sprzęt, materiały i pomoce dydaktyczne zakupione w ramach projektu pn.: „Z podstawówką w świat”.

Program zajęć rozwijających zainteresowania przyrodnicze dla klas I-III

Program przewidziany jest do realizacji w klasach młodszych na zajęciach dodatkowych z edukacji przyrodniczej.

Wstęp

Program ten rozbudzi zainteresowani uczniów światem przyrody, uwrażliwi na piękno i zadziwiające funkcjonowanie, wykształci poczucie odpowiedzialności człowieka za stan środowiska i przekona o zależności człowieka od przyrody i konieczności jej ochrony. Program przeznaczony jest do realizacji w klasach młodszych szkoły podstawowej na zajęciach dodatkowych. Dostosowany jest do wieku uczestników.

Mając na uwadze możliwości rozwojowe i potrzeby ucznia młodszego wprowadziłam metody oparte na działaniu i obserwacji, które wzbudzają aktywność poznawczą, kształcą umiejętność wyciągania wniosków i poprawnego rozumowania.

W nauczaniu treści przyrodniczych oparłam się na zasadach:

- Integracji wiedzy i technik nauczania
- Łączenie teorii z praktyką poprzez obserwację zjawisk i obiektów przyrodniczych oraz szkolnych i domowych doświadczeń uczniów i pokazów nauczyciela oraz zajęć terenowych.
- Kształcenie umiejętności kluczowych.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa-Użycie Niekomercyjne 4.0. Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, remiksowanie, rozprowadzanie, przedstawienie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych.

- Kształcenie właściwych postaw wobec środowiska naturalnego, szczególnie wrażliwości i krytycznej oceny działań pro środowiskowych.

Cel główny

Dostrzeganie zmian w środowisku i ich wartościowanie. Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Cele edukacyjne

- Rozbudzanie zainteresowań przyrodniczych i potrzeby bezpośredniego kontaktu z przyrodą
- Poznanie piękna, różnorodności, współzależności przyrody ożywionej (człowiek, rośliny, zwierzęta) i nieożywionej (powietrze, woda)
- Wyrabianie szacunku dla przyrody i jej piękna
- Poznanie sposobów ochrony i kształtowania środowiska
- Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska
- Wdrażanie do czynnej ochrony przyrody
- Tworzenie nawyku ekologicznego życia we własnym domu
- Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan najbliższej okolicy
- Działanie ekologiczne w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych
- Wyrabianie umiejętności posługiwania się bezpośrednimi (obserwacja, doświadczenia) i pośrednimi (książki, ilustracje, filmy) metodami poznawania przyrody
- Przekazywanie nabytych wiadomości bliskim i wyrażanie uczuć w różnych formach ekspresji (językowej, graficznej, ruchowej)
- Zapoznanie z możliwością powtórnego wykorzystania zużytych produktów (puszki, papier, szkło)
- Projektowanie zachowań wpływających korzystnie na najbliższe środowisko.

Planowane osiągnięcia

Ważnym zadaniem nauczyciela w realizacji programu zajęć koła zainteresowań jest kształcenie w zakresie nabywania umiejętności kluczowych, bowiem mają one charakter ponad przedmiotowy i dają doskonałą bazę dla ogólnych osiągnięć rozwojowych i edukacyjnych dziecka.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa-Użycie Niekomercyjne 4.0. Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, remiksowanie, rozprowadzanie, przedstawienie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych.

Umiejętności kluczowe

- Planowanie i prowadzenie obserwacji, pomiarów i prostych eksperymentów
- Prezentowanie wyników obserwacji, pomiarów i eksperymentów.
- Dostrzeganie związków przyczynowo – skutkowych.
- Rozwiązywanie problemów w twórczy sposób.
- Komunikowanie się w różnych sytuacjach.
- Dostrzeganie walorów przyrodniczych danego regionu.

Procedury osiągania celów

W celu realizacji procesu indywidualizacji nauczania w programie zawarto treści które uczeń poznaje w domu. Dotyczy doświadczeń i obserwacji jak i przygotowania materiałów. Dominującą strategią programu jest strategia operacyjna, oparta na działaniu uczniów, aktywnym udziale w wykonywaniu doświadczeń zarówno w szkole jak i w domu, w obserwacji formułowanie wniosków. Pokazy prezentowane przez nauczyciela mają wzbudzić zaniepokojenie i zachęcić do własnych działań. Ponadto program przewiduje wycieczki, które są formą szczególnie lubianą przez dzieci. Stwarzają one nauczycielowi możliwość poznania ucznia i integrację grupy. Praca z tekstem umożliwia czytanie ze zrozumieniem oraz kształci umiejętność korzystania z informacji. Pogadanka służy wymianie spostrzeżeń, inspiracji jak dzieleniu się własnym doświadczeniem, co umożliwia zbliżenie nauczyciela, buduje zaufanie i czyni tę relację prawdziwie partnerską.

Ewaluacja programu

Strategiczny cel programu zakłada rozbudzanie i kształtowanie poczucia piękna przyrody i potrzeby jej ochrony oraz inspirację do poznawania zasad jej funkcjonowania. Ważną rolę będzie spełniać obserwacja ucznia, na podstawie której można wspomóc rozwój ucznia zdolnego, utwierdzić go w przekonaniu o dużym potencjale umiejętności, oraz zachęcić i zaniepokoić ucznia, który przez uczestnictwo w zajęciach spędza pożytecznie czas po lekcjach. Aktywność ucznia w zajęciach terenowych, wykonywaniu albumów, jak i sama frekwencja na zajęciach jest miernikiem atrakcyjności zajęć pod względem klimatu edukacji i zabawy. Wprowadzone gry dydaktyczne doskonale łączą te dwa czynniki, które na tym etapie nauczania są bardzo korzystne dla rozwoju ucznia.

Za wskaźniki osiągnięć programu podlegające ocenie można uznać:

- Postawy uczniów wobec środowiska
- Obserwacja przekonań i zaangażowanie w stosowaniu zasad.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa-Użycie Niekomercyjne 4.0. Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, remiksowanie, rozprowadzanie, przedstawienie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych.

- Postawy uczniów wobec zadań domowych (prace długoterminowe).

Metody i formy realizacji

- Obserwacja
- Metoda ćwiczeniowa z wykorzystaniem okazów naturalnych
- Zajęcia w terenie
- Pogadanka
- Wycieczka
- Pokazy
- Doświadczenia i eksperymenty.

Formy pracy:

- praca indywidualna,
- grupowa,

TREŚCI NAUCZANIA

Tematyka zajęć:

PRZYRODA I JEJ ELEMENTY

- Co to jest przyroda?-prezentacja multimedialna.
- W jaki sposób poznajemy przyrodę?-źródła informacji o przyrodzie.
- Praca plastyczna "Ja i przyroda".
- Co to są istoty żywe?-burza mózgów.
- Charakterystyka najbliższej okolicy – elementy krajobrazu-spacer.
- Rola zmysłów człowieka w poznawaniu przyrody-doświadczenia.
- Poznanie elementów ożywionych i nieożywionych. Określenie cech istot żywych.

LAS I JEGO MIESZKAŃCY

- Warstwy lasu-prezentacja multimedialna.
- Wycieczka do lasu – rozpoznawanie roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu.
- Ochrona lasów i ich mieszkańców-plakat.
- Lasy na świecie-film edukacyjny.
- Znaczenie lasu-burza mózgów.
- Praca plastyczna „Życie lasu”-wykorzystanie encyklopedii multimedialnej.
- Grzybobranie – gatunki jadalne i trujące - praca z atlasem grzybów.
- Drapieżniki są wśród nas. Poznanie zwierząt leśnych prowadzących drapieżny tryb życia. Cechy budowy ułatwiające polowanie-prezentacja multimedialna.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa-Użycie Niekomercyjne 4.0.
Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, remiksowanie, rozprowadzanie, przedstawienie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych.

- Zanieczyszczenia lasów-film edukacyjny.
- Spotkanie z przedstawicielem Nadleśnictwa Lasów Państwowych.

HAŁAS

- Określanie dźwięków przyjemnych i nieprzyjemnych dla ucha -słuchanie nagrań
- Zapoznanie się z tabelą głośności (hałasu) -dyskusja uczniów: czy hałas ma wpływ na nasze zdrowie.
- Jak powstają dźwięki? Poznanie różnych dźwięków-wycieczka do Instytutu Fizyki .
- Walczymy z hałasem w naszej szkole i klasie.
- Wyznaczanie punktów o największym natężeniu hałasu. Określanie przyczyn takiego stanu. Propozycje rozwiązań prowadzących do ograniczenia lub całkowitego zwalczania hałasu.
- Siatka skojarzeniowa ze słowem: hałas- plakat.

PORY DNIA I ROKU

- Życie ludzi i zwierząt w różnych porach roku – film edukacyjny
- Zjawisko dnia i nocy-praca z globusem.
- Kiedy świeci Słońce i Księżyc-prezentacja multimedialna
- Wyznaczanie kierunków świata-zajęcia w terenie.
- Ruchy Ziemi- film edukacyjny
- Kosmos - Ziemia jako jedna z planet Układu Słonecznego - praca plastyczna.

ŻYJEMY ZDROWO

- Pokarmy zdrowe i niezdrowe. Rozmowa na temat przynoszenia posiłków do szkoły. Określanie sposobów racjonalnego odżywiania się w różnych porach roku. Czy smaczne to znaczy zdrowe? Przygotowanie i degustacja surówek, sałatek. Wypowiedzi uczniów: Co jemy na drugie śniadanie? Jakiego pokarmu jemy najczęściej?
- Co to znaczy zdrowo się odżywiać?- burza mózgów
- Jakich witamin potrzebuje nasz organizm?
- Ekologiczne sposoby uprawy roślin – rodzaje nawożenia negatywne i pozytywne.
- Zależność wysokości plonów od gleby i warunków atmosferycznych
- Konkurs plastyczny "Nasze zdrowie to warzywa i owoce".

POGODA I JEJ ELEMENTY

- Poznanie składników pogody. Poznanie przyrządów służących do pomiaru elementów pogody.
- Poznanie charakterystycznych cech pogody w poszczególnych porach roku- dyskusja.
- Rodzaje opadów atmosferycznych.
- Badanie czystości opadów -doświadczenie
- Obserwacja zmian zachodzących w przyrodzie w zależności od pory roku.
- Skąd się biorą chmury? Dlaczego pada deszcz? Skąd się bierze burza?-film edukacyjny.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa-Użycie Niekomercyjne 4.0.
Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, remiksowanie, rozprowadzanie, przedstawienie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych.

- Kiedy powstaje tęcza?
- Poznanie przyczyn powstawania kwaśnych deszczy i ich wpływu na środowisko.
- Związek temperatury z rodzajem opadów.

WODA

- Gdzie w przyrodzie znajduje się woda? –plakat-praca w grupach.
- Poznanie właściwości wody. Rola wody w życiu człowieka- film edukacyjny
- Jak woda krąży w przyrodzie?-tablice edukacyjne
- Poznanie cyklu obiegu wody w przyrodzie. Jak powstają opady. Zmiany stanu skupienia wody-doświadczenie.
- Jak chronić wodę na Ziemi?-Opowiadanie Pani Kropli.
- Uświadomienie konieczności oszczędzania wody.
- Światowy Dzień Wody-konkurs plastyczny we współpracy z Przedsiębiorstwem Wodociągów Kieleckie.

POWIETRZE

- Poznanie właściwości powietrza-film edukacyjny.
- Sposoby wykorzystania powietrza- praca plastyczna w grupach
- Zanieczyszczone powietrze. Czystość powietrza na wsi i w mieście.
- Określanie wpływu zanieczyszczenia na roślinność- obserwacja chorych drzew, krzewów.
- Wpływ powietrza na ludzi, zwierzęta, rośliny-burza mózgów.
- Wymienianie największych trucizn powietrza- wpływ na stan zdrowia.

OCHRONA ŚRODOWISKA

- Formy ochrony przyrody w Polsce-prezentacja multimedialna
- Poznanie przykładów budującej działalności przyrody-film edukacyjny.
- Parki Narodowe i rezerваты schronieniem dla zagrożonych gatunków-praca z albumami.
- Jak chronić przyrodę?-praca plastyczna.
- Recykling-ponowne wykorzystanie surowców wtórnych. Dlaczego powinniśmy segregować odpady?-burza mózgów
- Na czym polega segregacja odpadów? Jakie odpady możemy segregować? Opowiadanie o rosnącej górze śmieci od czasów ludzi pierwotnych.
- Zbiórka śmieci w najbliższej okolicy.

ŁĄKA PEŁNA BARW

- Poznanie roślin, ich budowy i właściwości, a także zagrożeń związanych z niektórymi roślinami rosnącymi na łące-encyklopedia multimedialna.
- Poznanie etapów rozwoju roślin od nasiona do nasiona-plansza edukacyjna.
- Od kijanki do żaby-cykl rozwojowy -prezentacja multimedialna.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa-Użycie Niekomercyjne 4.0.
Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, remiksowanie, rozprowadzanie, przedstawienie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych.

- Co w trawie piszczy? konkurs fotograficzny.
- Poznanie zagrożeń związanych z niektórymi roślinami -wycieczka na łąkę.
- Dlaczego owady są pożyteczne? Poznanie owadów pożytecznych dla człowieka.
- Gromadzenie ziół przy wykorzystaniu przewodnika zielarskiego, poznanie znaczenia ziół i skutków niewłaściwego ich użycia - tworzenie opisów przy wykorzystaniu encyklopedii.

WĘDRÓWKI PO KRAJU

- Charakterystyka najbliższej okolicy – elementy krajobrazu. Atrakcje turystyczne w najbliższej okolicy-prezentacja multimedialna.
- Bezpieczne dla środowiska środki transportu-plansze edukacyjne.
- Wędrujemy po mapie. Praca z mapą Polski, przewodnikami turystycznymi.
- Uroki Morza Bałtyckiego oraz uroki polskich gór. Film edukacyjny dotyczący krajobrazu morskiego i górskiego.
- Tworzenie haseł i znaków dotyczących bezpiecznego i ekologicznego spędzania wakacji, umieszczenie ich na makiecie.